

**Azərbaycan Respublikasının
Ədliyyə Nazirliyində**
27 noyabr 2008-ci il tarixli 3418
şəhadətnamə
№-si ilə dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

**Azərbaycan Respublikasının
Maliyyə Nazirliyinin**
14 noyabr 2008-ci il tarixli
İ-110 №-li əmri ilə təsdiq edilmişdir.

Sığortaçıların zərərlik dərəcəsinin müəyyən edilməsi Qaydaları

Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə təsdiq edilmiş və Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyində 2011-ci il 26 yanvar tarixli 4110 nömrəli şəhadətnamə ilə qeydiyyata alınmış əlavələr və dəyişikliklərlə

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar «Sığorta fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 15.2-ci maddəsinə uyğun olaraq hazırlanmışdır və sığortaçının zərərlik dərəcəsinin hesablanması qaydalarını, habelə bununla bağlı qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər məsələləri müəyyən edir.

1.2. Bu Qaydalarda istifadə olunan «sığortaçı» anlayışı sığortaçılarla yanaşı, «Sığorta fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununun 1.2-ci maddəsinə uyğun olaraq, təkrarsığortaçıları da əhatə edir.

1.3. Bu Qaydaların məqsədləri üçün aşağıdakı anlayışlardan istifadə edilir:

1.3.1. hesabat tarixi – sığortaçının müvafiq hesabatının tərtib edildiyi tarix;

1.3.2. hesabat dövrü - hesabat tarixindən əvvəlki 12 ay;

1.3.3. sığorta (təkrarsığorta) müqavilələri - hesabat dövrü ərzində bağlanmış sığorta müqavilələri və təkrarsığortaya qəbul edilmiş risklər üzrə təkrarsığorta müqavilələri;

1.3.4. qazanılmış məcmu sığorta haqları – hesabat dövrü ərzində bağlanmış sığorta (təkrarsığorta) müqavilələri üzrə hesablanmış məcmu sığorta haqlarının və hesabat dövrünün əvvəlinə qazanılmamış sığorta haqlarının ehtiyatının **baza hissəsinin**¹ cəmindən həmin dövrün sonuna qazanılmamış sığorta haqları **ehtiyatının baza hissəsinin**² çıxdıqdan sonra qalan məbləğ;

1.3.5. xərclər – sığorta haqlarından hesablanmış məcburi ayırmalar və işlərin aparılması xərcləri;

1.3.6. məcmu zərərlər – **sığorta hadisələri ili üzrə**³ məcmu sığorta ödənişlərinin, tənzimləmə xərclərinin, həmçinin **sığorta hadisələri ili üzrə hesabat dövrünün sonuna zərərlər ehtiyatının**⁴ cəmi;

¹ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə əlavə edilmişdir.

² Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə dəyişdirilmişdir.

³ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə əlavə edilmişdir.

⁴ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə dəyişdirilmişdir.

1.3.7. tənzimləmə xərcləri – sığorta ödənişlərinin məbləğinə daxil olmayan, lakin sığorta ödənişlərinin verilməsi ilə əlaqədar olan təşkilati, texniki, hüquqi və qiymətləndirmə xidmətlərinin əldə edilməsi üzrə sığortaçının əlavə xərclərinin cəmi;

1.3.8. sığorta hadisələri ili üzrə⁵ xalis sığorta ödənişləri – sığorta hadisələri ili üzrə⁶ məcmu sığorta ödənişlərindən təkrarsığortaçıların bu ödənişlərdəki payı çıxıldıqdan sonra qalan məbləğ;

~~1.3.8. zərərlər ehtiyatında dəyişmələr — zərərlər ehtiyatının hesabat dövrünün sonuna olan məbləği ilə həmin dövrün əvvəlinə olan məbləğinin fərqi;~~⁷

~~1.3.9. zərərlər ehtiyatında dəyişmələrin xalis məbləği — zərərlər ehtiyatında təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla zərərlər ehtiyatında dəyişmələr.~~⁸

1.3.9. sığorta hadisələri ili – hesabat tarixindən əvvəlki dörd rüb ərzində baş vermiş bütün sığorta hadisələrinə münasibətdə götürülür (bu halda məcmu sığorta ödənişləri və həmin ödənişlərdə təkrarsığortaçıların payı yalnız həmin dörd rüb ərzində baş vermiş sığorta hadisələri üzrə hesablanır);⁹

1.3.10. sığorta hadisələri ili üzrə bildirilmiş, lakin tənzimlənməmiş zərərlər ehtiyatı - baş verməsi haqqında qanunla və ya sığorta (təkrarsığorta) müqaviləsi ilə müəyyən olunmuş qaydada hesabat tarixindən əvvəlki dörd rüb ərzində sığortaçıya bildirilmiş, lakin sığorta ödənişləri verilməmiş, yaxud tam verilməmiş sığorta hadisələri üzrə sığorta ödənişlərinin verilməsi ilə bağlı sığortaçının (təkrarsığortaçının) öhdəliyi (sığorta ehtiyatları üçün Forma №8-3-ün, sığorta ehtiyatlarında təkrarsığortaçının payı üçün isə Forma №8-11-in axırıncı sütununda son 4 rüb üzrə hədlərin cəmi);¹⁰

1.3.11. sığorta hadisələri ili üzrə baş vermiş, lakin bildirilməmiş zərərlər ehtiyatı - baş verməsi haqqında qanunla və ya sığorta (təkrarsığorta) müqaviləsi ilə müəyyən olunmuş qaydada hesabat tarixindən əvvəlki dörd rüb ərzində sığortaçıya bildirilməmiş, sığorta hadisələri üzrə sığorta ödənişlərinin verilməsi ilə bağlı sığortaçının (təkrarsığortaçının) öhdəliyi (sığorta ehtiyatları üçün Forma №8-8-in,

⁵ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə əlavə edilmişdir.

⁶ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə əlavə edilmişdir.

⁷ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə çıxarılmışdır.

⁸ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə çıxarılmışdır.

⁹ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə əlavə edilmişdir.

¹⁰ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə əlavə edilmişdir.

sığorta ehtiyatlarında təkrarsığortaçının payı üçün isə Forma №8-12-in axırınıcı sütununda son dörd rüb üzrə hədlərin cəminin 1,03-ə hasili);¹¹

1.3.12. sığorta hadisələri ili üzrə hesabat dövrünün sonuna zərərlər ehtiyatı - sığorta hadisələri ili üzrə bildirilmiş, lakin tənzimlənməmiş zərərlər ehtiyatı ilə baş vermiş, lakin bildirilməmiş zərərlər ehtiyatının cəmi.»¹²

2. Bu Qaydaların məqsədləri üçün aparılan hesablamalarda istifadə olunan bütün göstəricilər eyni hesabat dövrünə aid olmalıdır.

2. Zərərlik dərəcəsi

2.1. Zərərlik dərəcəsi sığorta fəaliyyətinin ümumilikdə və ayrı-ayrı sığorta sinifləri üzrə səmərəliliyini, habelə sığortaçının maliyyə vəziyyətini xarakterizə edir.

2.2. Zərərlik dərəcəsi zərər əmsalı ilə xərc əmsalının cəminə bərabərdir.

2.3. «Sığorta fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 15.2-ci maddəsinin məqsədləri üçün təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla hesablanmış zərərlik dərəcəsinin yuxarı həddi 90 faiz müəyyən edilir.

3. Zərər əmsalının hesablanması

3.1. Zərər əmsalı təkrarsığortaçıların payı həm çıxılmamaqla, həm də çıxılmaqla hesablanır.

3.2. Zərər əmsalı təkrarsığortaçıların payı çıxılmamaqla ayrılıqda hər bir sığorta sinifi və ya bütün sığorta portfeli üzrə məcmu zərərlərin qazanılmış məcmu sığorta haqlarına nisbətində bərabərdir:

$$T=(M/Q) \times 100\%$$

burada:

T – təkrarsığortaçıların payı çıxılmamaqla hesablanan zərər əmsalıdır;

M – məcmu zərərlərdir;

Q – qazanılmış məcmu sığorta haqlarıdır.

3.3. Zərər əmsalı təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla ayrılıqda hər bir sığorta sinifi və ya bütün sığorta portfeli üzrə təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla məcmu zərərlərin qazanılmış xalis sığorta haqlarına nisbətində bərabərdir:

$$T_n=(M_n/Q_n) \times 100\%$$

¹¹ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə əlavə edilmişdir.

¹² Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə əlavə edilmişdir.

burada:

T_n – təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla hesablanan zərər əmsalidir;

M_n – təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla hesablanan məcmu zərərlərdir;

Q_n – qazanılmış xalis sığorta haqlarıdır.

3.4. Qazanılmış xalis sığorta haqları aşağıdakı düsturla hesablanır:

$$Q_n = A - B + C - E + \Theta - (F - K)$$

burada:

Q_n – qazanılmış xalis sığorta haqlarıdır;

A – hesabat dövrünün əvvəlinə qazanılmamış sığorta haqları [ehtiyatının baza hissəsidir](#);¹³

B – hesabat dövrünün əvvəlinə qazanılmamış sığorta haqları ehtiyatında təkrarsığortaçıların payıdır;

C – hesabat dövrü ərzində bağlanmış sığorta (təkrarsığorta) müqavilələri üzrə hesablanmış məcmu sığorta haqlarıdır;

E – hesabat dövrü ərzində təkrarsığortaya verilmiş risklər üzrə hesablanmış təkrarsığorta haqlarıdır;

Θ – hesabat dövrü ərzində təkrarsığortaya verilmiş risklər üzrə təkrarsığortalılara hesablanmış komisyon muzzdur;

F – hesabat dövrünün sonuna qazanılmamış sığorta haqları [ehtiyatının baza hissəsidir](#);¹⁴

K – hesabat dövrünün sonuna qazanılmamış sığorta haqları ehtiyatında təkrarsığortaçıların payıdır.

4. Xərc əmsalının hesablanması

4.1. Xərc əmsalı bütün sığorta portfeli üzrə xərclərin qazanılmış məcmu sığorta haqlarına nisbətində bərabərdir:

$$E = (X/Q) \times 100\%$$

burada:

E – xərc əmsalidir;

X – bütün sığorta portfeli üzrə xərclərdir;

Q – bütün sığorta portfeli üzrə qazanılmış məcmu sığorta haqlarıdır.

5. Zərərlik dərəcəsinin hesablanması

¹³ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə dəyişdirilmişdir.

¹⁴ Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin 2011-ci il 21 yanvar tarixli İ-09 nömrəli əmri ilə dəyişdirilmişdir.

5.1. Hər bir sığorta sinifi və ya bütün sığorta portfeli üzrə zərərlik dərəcəsi təkrarsığortaçıların payı həm çıxılmamaqla, həm də çıxılmaqla hesablanır.

5.2. Təkrarsığortaçıların payı çıxılmamaqla hesablanan zərərlik dərəcəsi təkrarsığortaçıların payı çıxılmamaqla hesablanan zərər əmsalının və xərc əmsalının cəminə bərabərdir:

$$Z = T + E$$

burada:

Z – təkrarsığortaçıların payı çıxılmamaqla hesablanan zərərlik dərəcəsidir;

T – təkrarsığortaçıların payı çıxılmamaqla hesablanan zərər əmsalındır;

E – xərc əmsalındır.

5.3. Təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla hesablanan zərərlik dərəcəsi təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla hesablanan zərər əmsalının və xərc əmsalının cəminə bərabərdir:

$$Z_n = T_n + E$$

burada:

Z_n – təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla hesablanan zərərlik dərəcəsidir;

T_n – təkrarsığortaçıların payı çıxılmaqla hesablanan zərər əmsalındır;

E – xərc əmsalındır.

6. Zərərlik dərəcəsi ilə bağlı hesabat

6.1. Zərərlik dərəcəsi ilə bağlı hesabat sığortaçılar tərəfindən bu Qaydaların 1 nömrəli əlavəsində müəyyən edilmiş formada aşağıdakı tələblərə riayət olunmaqla rüblük olaraq tərtib edilməli və təqvim ilinin hər rübü başa çatdıqdan 20 gün müddətində həm kağız, həm də elektron daşıyıcılarda Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə təqdim olunmalıdır:

6.1.1. hesabatda tələb olunan göstəricilər müvafiq hesabat formasına uyğun olaraq tam və düzgün əks etdirilməlidir;

6.1.2. hesabat sığortaçının İdarə Heyətinin sədri (və ya onun vəzifələrini müvəqqəti icra edən şəxs) və baş mühasibi tərəfindən imzalanmalı və həmin sığortaçının möhürü ilə təsdiq edilməlidir;

6.1.3. hesabatda müvafiq məbləğlər manatla ifadə olunmalıdır;

6.1.4. hesabatda göstərilən məbləğlər əlli qəpikdən az olduqda sıfır, əlli qəpiyə bərabər və ya ondan böyük olduqda isə bir manat kimi qeyd edilməlidir;

6.1.5. hesabatda hər hansı formada düzəliş edilməsinə və ya pozulmuş, yaxud tam və ya qismən oxunmayan məlumatların mövcudluğuna yol verilmir.

6.2. Bu Qaydaların 6.1-ci bəndində müəyyən edilmiş tələblərə uyğun gəlməyən hesabatlar təhlil edilmədən geri qaytarılır.